

(páté dějství)

V. 1. Nastínění další situace – popis

Na scénu vchází rozčilený Asklépios. Chvíli se rozhlíží, pak si podkasá chitón (případně si ještě sundá chlamydu či himation) a klekne si k vězeňskému okénku tušenému v pravém předním rohu jeviště.

Asklépios výhružně: „Jsi tam?“

Přitiskne ucho na mříž a naslouchá, zda-li přijde odpověď.

Asklépios (opět se na kolenou napřímí a zkouší se dostat dovnitř; zkouší to znovu): „Já vím, že tam seš! Slyším tě cinkat řetězy! Naslouchá. Pak jako by chtěl vyrvat mříž. Vylez odtamtud a vrať mi kohouta! Vstane, dupe, kope do zdi. Slyšíš mě, bastarde? ---- Vrať mi toho kohouta!“

V. 2. Osvětlení pragmatického pojetí dobra – popis/argumentace

Na scénu vchází Pragmál s dosti nešťastným Kamilem. Asklépios se pokouší protáhnout zamřížovaným okénkem.

Kamil (omluvně): „Ale já nevěděl, že zemře tolik lidí! Taková to byla neškodná myšlenka!“

Pragmál (svěťácky): „Netrapte se tím, pane. Už je to za námi. Respektive daleko před námi, protože jestli se nemýlím, tohle je antické Řecko!“

Kamil (poraženě): „Nemá to smysl. Hodina je skoro u konce a já toho o dobru vím ještě míň než před tím. Sotva stihnu přesvědčit d'ábla, že do pekla nepatřím.“

Pragmál: „Hlavu vzhůru! Nyní konečně máte kompetentního průvodce, váš očištec je otázkou chviliek.“

Asklépios (maniakálně s vraždou ve hlase): „Kohouta!“

Kamil: „Ale já už zkoušel všechno! Zkoušel jsem sloužit vyššímu dobru, zkoušel jsem sloužit světskému dobru, zkoušel jsem nesloužit žádnému dobru, zkoušel jsem...“

Pragmál: „Ještě jste nezkoušel sloužit sám sobě, můj pane.“

Kamil: „Co tím myslíš?“

Pragmál: „Copak to nevidíte? Každý se pídí za nějakým dobrem, jako by to byl kolek na laciné whisky. Do háje s tím, co je to dobro! Vy víte, co je pro vás dobré. Kdyby se každý staral jen o to, co je pro něj dobré, tak jsou nakonec šťastní všichni!“

Asklépios zatím vzdal pokus protáhnout se mříží, snaží se najít způsob, jak ji obejít či vysadit.

Kamil: „No já nevím.“

Pragmál: „Ale já vím! Pane, co je to dobro? To, co je dobré! A co je pro vás dobré?“

Kamil: „Nejít do pekla?“

Pragmál: „Správně! Takže co uděláme?“

Kamil: „Dobrou věc?“

Pragmál: „Zase správně! Jak to uděláme?“

Kamil: „Najdeme nějakého vyšinutého šilence s problémem a pomůžeme mu?“

Asklépios (kope do mříže, nepřičetně): „Aaaaargh! Vrat' mi ho! Vrat' mi ko-hou-ta!“
naposledy si kopne a jde trucovat opodál.

Pragmál (s výrazem lasičky): „A já myslím, že jsem našel někoho, kdo splňuje kvalifikaci...“

V. 3. A další pokus o dobrý skutek...

V. 3. a. Nejprve to zkusí Kamil – děj

Kamil (velmi otráven, s rukama v kapsách nebo schovanými v chitónu): „No tak jo. Rutina.“ *mluví k Asklépiovi, odsypává svůj text jako poučení o bezpečnosti práce, trucovitě* „Dobrý den, pane, já jsem Kamil a chci pro vás udělat něco dobrého, protože jinak d'ábel, vytáhne jednu ruku a nevýrazně a nezřetelně gestikuluje a tak dále a tak podobně. Už jsme tady všichni pochopili, že potřebujete kohouta, tak klidně můžete přestat řvát. Kohouta nemám, ale můžu vám dát tak jednoho až dva duchy.“ Asklépios se nejprve jen ohlédne, co je to za hluk, a teprve až po „d'ábel“ pochopí, že se mluví na něj, s překvapením vstává a sleduje Kamila otráveně a trochu jako blázna. Pragmál se zhrozí, při „a tak dále a tak dále“ znechuceně odchází doleva dozadu.

Asklépios až po chvílce, když Kamil gestem naznačí, že skončil: „Co tu meleš, vztekle zvýší hlas: jaké duchy?“

Kamil zcela klidně, pokrčí rameny, monotónně: „Duchy. Beztak jsou k ničemu a jenom kokrhají provokativně se podívá na Pragmála. Jak ten kohout.“

Asklépios zaklepe si na čelo: „Jsi blázen, otáčí se zpět k vězení jdi mi z očí.“

Kamil mu jde z očí. Krčí na Pragmála rameny, aby dal na srozuměnou, že mu to říkal. Pragmál se zhluboka nadechne, ovládne vztek a mírně, laskavě, dobromyslně:

Pragmál: „Pane, to jste neprodal správně. Můžu to zkusit?“

Kamil s předstíraným nezájmem a přehraným pokrčením ramen: „Jak libo.“

V. 3. b. Ale raději aby vzal aktuální duch – děj

Pragmál (vrhne na Asklépia tygří úsměv): „Buďte zdrav, dobrý muži! Dovolte mi, abych se vám představil!“ *neúprosně mu sevře pravici* „Jsem Pragmál, prvoligový duch

etického utilitarismu a spřízněných teorií, toho času ve službách zde zesnulého Kamila Záluby.“

Kamil (unaveně mu zamává): „To jsem já. Tuhý jak poleno. Taky jste to hned nepoznal, co?“

Asklépios (zmateně): „A co...“

Pragmál (stále Asklépiovi třese pravicí): „Jsem rád, že jste se zeptal! Přišli jsme za vámi s limitovanou nabídkou dobrých skutků! Dnes je váš šťastný den! Sejmeme z vás všechna vaše hoře, každé vaše trápení. Dobré skutky Kamila Záluby, to je firma s tradicí! Ke každému druhému dobrému skutku dárek zdarma!“

Asklépios: „Cože?“

Kamil (netrpělivě, už našťvaně): „Kdo jste a co vás trápí!“

Asklépios: „Já?“ *surově se zbavuje Pragmálova sevření* „Já jsem Asklépios, občan athénský,“ *ukáže na okýnko v rohu* „a ten darebák tam dole mi dluží kohouta!“

Pragmál (přemýšlivě se škrábe v uchu): „Inu, to vypadá na obyčejné vymahačství. Znam tady v okolí pár lidí...“

Asklépios (přerušuje ho): „Není to jen tak. Je tam zavřený jak v pevnosti. Nadělal dluhy a teď se směje všem věřitelům pod vousy, protože ví, že ho do rána popraví!“

Pragmál: „A kdo ‚on‘ má vlastně být?“

Asklépios: „On? Držgroš je to! Kecal!“ *postupně zvyšuje hlas* „Šejdíř! Taškář! Šizuňk!“

Kamil (křikne rozhlížeje): „Kde! Přisahám, jestli sem vleze, tak mu toho maňaska nacpu...!“

Pragmál (krotí ho): „Pane, prosím.“ *k Asklépiovi* „Tedy chápu správně, jedná se asi o nějakého filosofa.“

Asklépios (odplivne si): „Je to normální žvanil. Pořád jen chodil a mluvil, mluvil a chodil, až z něho měl každý hlavu jak vodní meloun. Tak ho zavřeli, ale to mu nezabránilo žvanit. On žvaní ve dne, on žvaní v noci, od soumraku do úsvitu, a pokud má s tou lidskou duší pravdu, bohové vědí, bude žvanit i po smrti!“ *křičí směrem k mříži* „A dluží mi kohouta!“

Pragmál (slavnostně): „Asklépie, občane athénský, my vám toho kohouta obstaráme.“

Kamil (ztěžka usedá): „To sotva, mám ani ne deset minut. Kde chceš sehnat kohouta?“

Ze zákulisí vychází Kohout, nikým nepovšimnut se prochází pod jevištěm.

Pragmál (úkosem): „Pane, na tom nezáleží. Tak mu aspoň řekneme, že se budeme snažit tu slípku sehnat!“

Kamil (bez nadšení): „Kohouta.“

Pragmál (zvedá Kamila na nohy): „Vstávat! Tohle musíte udělat sám!“

Kamil (neochotně): „Asklépie, athénský občane, já vám tady svatosvatě slibuji, že dokud budu živ, neustanu, než dostanete svého kohouta zpátky. A máš to.“

Asklépios: „To jsi hodný...“

Kamil (lehce překvapen): „Jsem? Tak vida.“

Asklépios (s podezřením): „Ale co za to budeš chtít?“

Kamil (s úsměškem): „To snad ani nestojí za řeč.“

Kohout zachází zpátky do zákulisí.

V. 3. c. Násobení dobrého skutku – spíše popis

Pragmál: „Ale stojí! Všechno něco stojí. Pane, jeden dobrý skutek vám svatozář nevyhraje. Uděláme to pro něho, ale jen když toho pro něho pak budeme moct udělat víc!“

Kamil: „Jak víc? Čeho víc?“

Pragmál: „No víc dobrých skutků, přece! Zeptejte se ho, co nám ještě nabídne.“

Kamil: „Fajn. Občane Asklépie, to je málo. Obávám se, že za jednoho kohouta toho po nás budete muset chtít mnohem víc.“

Asklépios: „Tomu nerozumím...“

Kamil: „No jestli bych vám nemohl třeba ještě vyprat tuniku nebo zamést v atriu...“

Pragmál: „Sešvihat otroka, zajít na agoru pro fíky...“

Kamil: „Očesat víno, vytrhat plevel...“

Pragmál: „Založit požár...“

Kamil (souhlasí): „Založit požár, naškrábat něco na zeď... Co? Ne?“

Asklépios (záštiplně): „Já už chci jen jedno. Dívat se, jak ten mizera pije z číše bolehlavu.“ *nahlíží skrz okénko do vězení* „Vidíte ho? Je tam! Něco si brblá ke svým imaginárním posluchačům. Ten žije v úplně jiném světě, chudák. Vrať mi kohouta!“

V. 4. Fingování dobrého skutku – děj

Pragmál: „Na tohle už skutečně nemáme čas. Bude to chtít těžší kalibr.“

Kamil: „Co tím myslíš?“

Pragmál: „Pane, co je ta nejlepší věc, kterou jeden člověk může udělat pro druhého?“

Kamil: „Půjčit mu peníze?“

Pragmál: „Zachránit život!“

Oba vrhnou kritický pohled na Asklépia, který zatím hrozí skrz mříž pěstí.

Kamil: „Nevypadá zrovna v akutním ohrožení života.“

Pragmál: „Co není, může být. Dejte mi chvilku.“

Pragmál se rozhlíží po jevišti, čím by tak vzal Asklépia po hlavě. Ze zákulisí vyjde Kohout a podá mu sekeru.

Pragmál: „To je ono!“ *bere si od Kohouta sekeru, Kohout mizí ze scény*

Kamil: „To snad nemyslíš vážně...“

Pragmál (vrhá krkavčí pohled po Asklépiovi): „Bez obav, pane. Je to přece pro dobrou věc!“

Asklépios se ohlédne, Pragmál okamžitě strčí sekeru za záda a oblaží jej zářivým úsměvem.

Pragmál (koutkem úst ke Kamilovi): „Uděláme to takhle, pane. Až řeknu krleš, skočím mu po krku a vy mě v poslední chvíli zastavíte. Jo?“

Kamil (s pochybami): „Fakt si nemyslím, že je to dobrý nápad...“

Asklépios nyní stojí čelem k publiku, Pragmál se za ním připravuje se sekerou jak baseballista na odpal.

Pragmál: „Připraven? Áááááá!“

S válečným pokřikem Pragmál vyběhne a zarazí Asklépiovi sekyru do zad. Asklépios se skácí k zemi, kde se svíjí a křičí bolestí.

V. 5. Co se zvrhnuvším se fingováním

Pragmál (zděšeně): „Pane!“

Kamil (neméně zděšeně): „Ty jsi neřekl krleš!“

Asklépios: „Ááááá! To je bolest!“

Pragmál (zuřivě gestikuluje): „Ale... já... tak snad...“

Asklépios (úpí): „Á-ha-ha-hau! Proč?“

Pragmál (rozkračuje se nad Asklépiem se sekerou jak řezník): „No tak znova, pane! Na tři!“

Kamil (zpohlavkuje ho): „Přestaň už s tím, pro rány boží! Mám vážné pochybnosti, jestli je zrovna tohle správná věc!“

Asklépios: „Smilujte se a zavolejte mi felčara!“

Kamil (k Asklépiovi): „Moc se vám omlouvám. Snažili jsme se vám jenom trochu pomoci.“

Asklépios: „Už mi prosím nepomáhejte!“

V. 6. Ohlášení smrti

Ze zákulisí se ozve gong.

Kamil: „Co to bylo?“

Asklépios (z posledních sil): „Je to tady.“

Obřadně vchází Kohout, na podnose přináší číši bolehlavu.

Asklépios: „Poprava!“ *do věžeňského okýnka* „Slyšíš mě? Už ti to nesou! Tohle je tvůj konec! Tohle je tvůj konec! Ugh.“ *Asklépios umírá*

Kamil (v neblahé předtuše): „Ne. Tohle bylo něco víc.“ *vyděšeně* „Má hodina! Už je u konce! Rychle, co mám dělat?“

Pragmál (příčinlivě, ukáže do publika): „Tamhle! Krleš!“ *mávaje sekerou nad hlavou se vrhá na obecenstvo*

V. 7. Kamilova rebelie a smrt

Kamil (zoufale usedá): „Je pozdě.“ *náhle znovu vstává, rozčilen* „Ale k čertu s tím! Slyšíš mě, d'áble? K čertu s tebou! Já jsem dělal, co jsem mohl!“ *rozčileně popochází po jevišti, vykřikuje do prostoru* „Žil jsem nejlépe, jak se dalo. Nikdy jsem nikomu neublížil, aspoň dokud jsi mě nedonutil páchat dobré skutky! Já ti něco povím, já se snažil, víš, snažil jsem se! Tohle nebylo fěr; jak se vůbec můžeš opovážovat soudit můj život na základě jedné hodiny!“ *při svém vzteklém maštrování narazí do Kohouta, který stále obřadně drží bolehlav, trochu uklidněn* „Co? Aha, děkuji.“ *bere si číši a napije se, chce pokračovat ve svém výbuchu* „Já ti říkám...“

Kamil se náhle zarazí, slova mu uvízla v hrdle.

Pragmál: „Pane, tak to nebylo moc chytré.“

Kamil se chytá pod krkem, dáví se. Zmítá sebou, zoufale gestikuluje do publika, aby jej někdo přišel praštit do zad. Nakonec se se vši náležitou teatrálností a za barvitého chroptění a hýkání mrtvů kácí k zemi.

Pragmál a Kohout se nevěřičně dívají na jeho mrtvé tělo. Pragmál si strčí ruce do kapes a s nevinným pískotem míří směrem z jeviště, při nejbližší příležitosti peláší pryč.

Kohout s Asklépiem odcházejí, kvůli jejich roli v posledním dějství však na druhou stranu za tabuli.

Páté dějství končí.